

BÄFVERNYTT

Härnösands Släktforskarförening

N:r 25 mars 2002

INNEHÅLL

Sidan 1.

Stöld, bråk och fylleri vid Mellins krog.

Sidan 2.

Styrelsens sammansättning.

Sidan 3.

Överlännens & Ross-
viksskatterna. Våra
bilder.

Sidan 4.

Medlemsmöte &
boktips.

Sidan 5.

Penningvärdet årligen
1830 - 1999.

Sidan 7.

Ordaskatten.
Vår lekstuga.

Sidan 11.

Efterlysning.

Sidan 12

Till minne, Fredrik
Pierre.

Forska efter släkten i
WWW.genline.se

Sidan 13.

Välkommen till vårt
nya rum, av Björn
Thunberg.

Sidan 15. In memorium
Fredrik Antonius Pierre

Sidan 16.

Antavla Fredrik Pierre.

Sidan 17.

Ett urval från Världens
Nyheter 1555-1564

Sidan 18.

Härnösands Släktforsk-
ares årsmöte.

Stöld, bråk och fylleri vid Mellins krog vid Tullporten 1, nuvarande landstinget.

Från tinget vid Älands gästgivaregård i mars 1784.

Tinget hölls som vanligt den här tiden på övre botten i Älands gästgivaregård i den s.k. *tolfmannastugan*.

Nämndemännen var tolv stycken från skilda delar av Säbrå socken, som då omfattade både Stigsjö, Viksjö och Häggdånger.

Sannolikt satt de på en *tolvman-nabänk* också. En sådan fanns kvar efter den tid i slutet av 1800-talet när tinget hölls i Bondsjö by.

Vid ett stort bord satt domaren och tingsskrivaren.

Protokollen från det här vårtinget ligger i en dombok som egentligen innefattar Boteå tingslags domslut AI:10. Våra äldre domböcker finns på landsarkivet i Härnösand.

Den 31 mars satt en dräng, Elias Andersson i arrest i gästgiveriets fångcell. Jag blev nyfiken på vilket brott Elias dömts för, ty det enda jag först visste var att gästgivaren Georg Wikström i flera år varit skyldig sin landsbonde 8 skillingar för att han i ett dygn haft vakthållning över Elias. Vad stod det i domboken ?

Elias var dräng i staden. Han var i stort behov av pengar och visste också var han skulle få tag i säljbara varor. En natt hade han

stulit ett stångjärn ur en sjöbod vid Nattviken på hospitalets tomt, här intill låg Jonas Mellins krog och ett stycke Tullporten och bron över kanalen till staden.

Två vittnen förhörde, de hade kommit med häst och släde ut till Äland. Domaren kallade först fram tullskrivaren Lars Hagström. Det var han som vid tullen skrev in alla till staden inkommande personer i sin tulljournal. Man var nämligen tvungen att att betala några ören i tull för den minsta sak man ämnade sälja inne i stan: kött, ägg, lin, spannmål eller fisk. I det kommande har jag förkortat texten något.

Vittneseden måste alla avlägga och Hagström började: Den 25 sistlidne mars hade Hagström om natten hört något misstänkt på hospitalets gård och fick se Elias Andersson och Billström komma körandes ifrån hospitalets gård och sjöboden där.

Elias hade suttit på en långsläde och när de var mitt för hospitalsknuten hade vittnet blivit varse en stång av bandjärn som räckt halvt över släden och anade att det var taget från sjöboden.

Vittnet tänkte just taga stången när Billström föll av släden och då skyndade Elias sig att köra iväg.

fortsättning på sidan 8

Styrelse

Ordförande Roland Ek	Finsvik 2327	0611-660 81
V.Ordf. Björn Thunberg	N:a Kyrkogatan 22 C	0611-136 69
Sekr. Lars Drejare	Seminariegatan 9 B	0611-231 77
Kassör Agneta Olofsson	Kastellgatan 26	0611-221 85
Ledamot Ove Näslund	Furuvägen 33	0611-184 40
Ledamot Örjan Öberg	Parkgatan 27	0611-221 88
Ersätt. Lennart Björklund	Hälletorpsvägen 26	0611-179 86

Revisorer

Ordinarie Stig Brunnéd	Helgumsbro 14	0611-751 00
Ordinarie Lennart Hellsten	Hovsgatan 56	0611-184 95
Ersätt. Sixten Lundkvist	Brännavägen 88	0611-233 22

Valberedning

Ordf. Ola Johansson	Maratongatan 33	0611-121 56
Margareta Grafström	Ådalsvägen 5	0611-221 71
Tony Jonsson	Tjädevägen 108 B	0611-511333
	Helgumsbro 14	

Klubbmästare

Asta Brunnéd	Seminariegatan 9 B	0611-751 00
Kerstin Drejare	Brännavägen 88	0611-231 77
Karin Lundkvist	Kastellgatan 26	0611-233 22
	N:a Kyrkogatan 22 C	

Redaktionskommitté

Agneta Olofsson		0611-221 85
Björn Thunberg	Överdalen 2230	0611-136 69
	Finsvik 2327	

Redaktör

Åke Omberg		0611-606 85
------------	--	-------------

Ansvarig Utgivare

Roland Ek		0611-660 81
-----------	--	-------------

Nya Medlemmar

Karl-Ingvar Ångström,
Härnösand

Göran Lennermark,
Härnösand

Bo Nylander,
Härnösand

NYTT ÅR - NYA MEDLEMSPENNGAR

Kassören önskar att man betalar in 100 kronor till postgiro 43 61 16-8.

Vill man ha med make/maka kostar det 35 kr till.

Ett oinfyllt inbetalningskort finns med i detta nummer, glöm inte att skriva i namn och adress.

Tack på förhand

Agneta

**Medlemsavgiften är 100:- Familjemedlem 35:-
Företag/Föreningar 200:- Postgirokontot är 43 61 16 - 8**

Lösnummer finns till försäljning från nummer 1 till 21 om så önskas. Priset är 20:-/nummer plus porto. Vänd er vid intresse till Agneta.

*E-post till Agneta är: ao@genea.se
E-post till Åke är: overdal@algonet.se*

Postadress till Åke Omberg = Överdalen 2230 870 10 Älandsbro.

“ÖVERLÄNNES OCH ROSSVIKSSKATTEN”

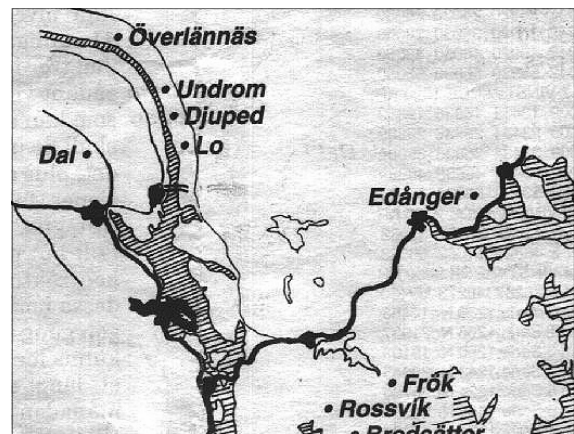
ÖVERLÄNNES-SKATTEN

På hemmansägare E A Niemanns hemman i Överlännäs gjordes ett spännande skattfynd år 1885. Skatten innehöll 303 hela och 48 bitar av anglosaxiska mynt. En halsring av flätade silvertenar, delar av kedjor, ringar, spännen och silvertenar. Troligen lades skatten ner ungefär år 1050.

ROSSVIKS-SKATTEN

En sentida skatt återfunnen 1946 vid vägarbete i Rossvik, Nora. I fyndet ingick 337 hela mynt, 18 myntfragment, 2 armringar varav den ena snodd av 3 tenar och den andra gjord av en bandformig ten. Likaså 2 bitar av silversnoddar, 1 bit av ett silverformat

armband, 1 örring och några silverbitar. Av mynten var det äldsta ett arabiskt från 957-958. De flesta mynt var anglosaxiska, tyska och engelska av “Ethelredstyp” De tyska mynten bestod av Otto-, Adelheim och Wedel-penningar.

Västernorrlands Allehanda

VÅRA BILDER

Bilden tagen av Ragnar Nydén Kragom Älandsbro

Fäbodsgudstjänst vid Kragoms fäbod, 1:a söndagen efter midsommar 2001.

En tradition som ännu lever kvar i bygden och som lockar besökare i hundratal.

Härnösands släktforskares novembermöte 2001

Vid Härnösands släktforskares novembermöte berättade Märta Hall och Karin Lundkvist om sina anmödrar i en intressant och stimulerande redogörelse.

Märta och Karin hade med Thord Bylunds hjälp kommit underfund om att de hade en gemensam anmoder: Maria Catarina Lindgren, född i Vasa, Finland 1790, gift med den blivande länsmanen Lars Lidbaum och död i Anundsjö 1865.

I det äktenskapet föddes tre barn, en son och två döttrar. Sonen kom "för tidigt" och de fick båda böta för "otidigt sängalag". Han dog emellertid som ung. Dottern Sara Laura född 1814 blev Karin Lundkvist mormorsmor och dottern Maria Amalia född 1817 Märta Halls farfarsmor.

De båda familjerna har sedan genomgått växlande öden. Sara Laura blev gift med en skräddare som även var klockare i Mo och senare i Sidensjö och i den släkten finns bland annat handskicklighet som gått i arv.

Maria Amalia fick 13 barn på 29 år och här finns stor fattigdom, särskilt efter mannens bortgång. Dåvarande kyrkoherden i Sidensjö hjälpte familjen till Gudmundrå, där äldste sonen kom i mjölnarlära. Han blev så småningom föreståndare för Bjursta kvarn och senare ansvarig för Salteå kvarn i Nora.

Många intressanta livsöden presenterades i dessa båda familjer. Särskilt finns här många starka kvinnor som kunde klara sina familjers överlevnad i det ofta hårda 1800-talet.

Lars Drejare

BOKTIPS

Livet äger rum.

Försörjning och platstagande i
norrländska sågverkssamhällen
av **Håkan Berglund-Lake**

Doktorsavhandling i etnologi,
Uppsala 2001 (241 s).

För oss alla, som är ättlingar till sågverkens folk och söker våra rötter, ger avhandlingen en ny och vidgad förståelse för de livsvillkor, miljöer, tankemönster och den rangordning, som uppstod i de nya sågverkssamhällena.

Dessa skapades under en kort period, existerade i några decennier och är nu i det närmaste försvunna. Försvunna är naturligtvis också alla de tusentals människor, som tog plats i och formade dessa samhällen och som skulle ha kunnat berätta för oss, hur det var att leva där före sekelskiftet. Boken omspanner tiden 1870 - 1900.

Men sågverksfolkets liv måste få finnas kvar, även på individ- och familjenivå. Inte enbart i stora, generaliserande drag utifrån produktionsstatistik, bolagsordningar, ämbets berättelser, inflyttningsmönster, befolkningstal mm. Eller, som författaren säger i förordet (sid 21):

“Sågverksarbetarbefolkningens liv måste skrivas för att finnas. Utan att fakta struktureras med hjälp av retorik och andra språkliga strategier kan inte fakta få röst överhuvudtaget.... Forskningsresultatet blir ett förslag till att förstå en främmande värld, ett möjligt sammanhang.... Sågverksarbetarbefolkningen når mig endast genom enstaka spår av ting, händelser och tillstånd och aldrig på något annat sätt än i form av texter, som både utgör data och som i sig redan är tolkad. Min berättelse blir en skriftlig konstruktion av andra människors skriftliga konstruktioner av levd verklighet....”

se sidan 10

Penningvärdet årligen 1830 - 1999

En sammanställning av konsumentprisindex ger en idé om penningvärdets förändring.

Den enda indexserie som finnes före 1800-talet är Myrdal-Bouvins konsumentprisindex 1830-

1931 Ex.: 10.000 kr år 1873 motsvarar enl. index 400.000 kr år 1999 & 201.400 kr år 1940

En	är 1999	En	är 1999	En	är 1999	En	är 1999
krona	lika	krona	lika	krona	lika	krona	lika
år	med	år	med	år	med	år	med
1830	58:87	1875	38:89	1920	13:92	1965	7:76
1831	56:56	1876	38:75	1921	16:25	1966	7:29
1832	56:70	1877	38:95	1922	20:04	1967	6:98
1833	57:73	1878	41:68	1923	21:58	1968	6:85
1834	56:99	1879	44:41	1924	21:58	1969	6:67
1835	56:06	1880	42:23	1925	21:18	1970	6:23
1836	56:63	1881	41:22	1926	22:01	1971	5:80
1837	55:09	1882	42:35	1927	22:23	1972	5:48
1838	52:26	1883	42:59	1928	22:12	1973	5:13
1839	53:13	1884	44:19	1929	22:34	1974	4:67
1840	54:22	1885	46:40	1930	23:03	1975	4:25
1841	53:44	1886	48:78	1931	23:89	1976	3:86
1842	52:75	1887	50:60	1932	24:42	1977	3:46
1843	55:37	1888	48:83	1933	24:96	1978	3:15
1844	59:34	1889	46:74	1934	24:82	1979	2:94
1845	56:84	1890	45:73	1935	24:42	1980	2:58
1846	54:36	1891	44:37	1936	24:02	1981	2:30
1847	53:25	1892	45:18	1937	23:39	1982	2:12
1848	54:75	1893	47:08	1938	22:91	1983	1:95
1849	55:43	1894	49:59	1939	22:34	1984	1:80
1850	55:57	1895	48:72	1940	19:86	1985	1:68
1851	54:49	1896	49:10	1941	17:59	1986	1:61
1852	52:81	1897	47:58	1942	16:25	1987	1:55
1853	51:18	1898	45:41	1943	16:07	1988	1:46

En krona år	är 1999 lika med	En krona år	är 1999 lika med	En krona år	är 1999 lika med	En krona år	är 1999 lika med
1854	47:89	1899	43:46	1944	16:13	1989	1:37
1855	44:64	1900	43:00	1945	16:19	1990	1:24
1856	40:51	1901	44:06	1946	16:13	1991	1:14
1857	40:40	1902	43:72	1947	15:73	1992	1:11
1858	45:13	1903	42:96	1948	14:99	1993	1:06
1859	47:94	1904	43:51	1949	14:75	1994	1:04
1860	45:97	1905	42:59	1950	14:55	1995	1:01
1861	44_06	1906	41:72	1951	12:59	1996	1:01
1862	42:88	1907	39:68	1952	11:67	1997	1:00
1863	45:13	1908	39:09	1953	11:52	1998	1:00
1864	47:13	1909	39:44	1954	11:43	1999	1:00
1865	47:18	1910	39:47	1955	11:14		
1866	45:73	1911	38:32	1956	10:61		
1867	43:04	1912	37:51	1957	10:15		
1868	41:64	1913	37:42	1958	9:73		
1869	44:15	1914	36:93	1959	9:65		
1870	46:06	1915	32:14	1960	9:27		
1871	44:90	1916	28:46	1961	9:06		
1872	43:17	1917	22:57	1962	8:66		
1873	40:00	1918	16:19	1963	8:43		
1874	38:62	1919	14:01	1964	8:14		

Medlemsmöten 2002

9 januari
6 februari
5 mars, årsmöte.
3 april

11 maj.

ORDASKATTEN från A till Ö

Ola Johansson

Gall: säges om kokreatur som inte tar kalv och därför mjölkar dåligt eller inte alls.

Gamm-kärn: den gamla kar-len = hin onde.

Gamm-st8k: gammal och or-keslös.

GaNa: fiskgälar. Brukas även i kränkande syfte om männi-skans hals.

Gapa-tratt: högljudd och högfärdig person.

Gara-värä: dagsmeja, blåst och skare.

Gara-spjörn: småfåglar som i sådand väder söker sig till människoboningarna.

GLaning: sista skymten av den nedgående solen.

GLises: stirra.

GLäfsträ: träsked.

GLäj: glädjestrålande.

GLänte: 1) stinta, 2) skogs-

glänta.

GL8ppa: 1) uppstötningar, vill kräkas, 2) snöglopp.

GL8tta: smygtitta.

Gnu: 1) knota, 2) hundens ylande.

Goa nagLa pån: händig karl.

Goffer: god för.... 1) han är inte goffer, 2) han orkar inte.

Gojiven: generös.

Golåten: 1) välsinnad 2) medgörlig.

GommeLöLe: skördefest.

Gravabacken: kyrkogården.

GravöLsdans: dans vid gravöl efter dött barn. Denna sedvänja kvarlevde i Anundsjö till åtminstone 1860-talet.

Dr. Karl Sidenbladh säger härom: "Troligt är att tilltaget saknar motstycke i

den civili-serade världen".

Grest: otätt.

G r i n s k a v a: g n a t i g människa.

Grise: suggans nedkomst.

Gro: malande värk, t.ex tand-värk.

Grop: grov, tjock.

Gruvä: framåtlutad.

Gräbba: dynggrep.

Grävsnyta: högfärdig flicka.

Gröpjörn: urholkningsredskap.

Gröthövel: skällsord om pojkar.

Gulla vacker: brukas i samband med att man ber vackert, utrop av förtjusning.

Gullet: älskligt, vackert, t.ex ett rart hem.

fortsättning i nästa nummer

VÅR LEKSTUGA av Märtha Hall

Vi var fem systrar som styrde och ställde i lekstugan under våra barnår. Det var vår far som för snart hundra år sedan byggde lekstugan till glädje för småflickorna Hanna, Sally och Ingeborg, och senare för oss yngsta, Dagmar och Märtha.

Fotot av lekstugan togs på Sallys 10-årsdag, den 10 juni 1914. På väggen i mitt hem hänger en bildväv av Sallys hand visande Kvarngården där familjen bodde vid denna tid och lekstugan.

Kvarngården finns ännu kvar vid den lilla forsén i Salteån, som rinner genom Salteå i Nora socken. Min farfar, mjölnaren och bonden Sven Svensson, född 1840, förestod kvarnen i Salteå från det han ung och nygift kom till byn. Vår far, Bror Svensson, fick i

unga år överta skötseln av kvarnen och fick sedan bostad för sin familj på Kvarngården, sedan farfar flyttat till bondgården strax intill med sin stora familj.

Lekstugan, vitmålad med röda knutar och spåntak, var så stor att en vuxen kunde gå upprätt där inne. Det blev många små kalas där under åren.

Stugan innehöll en hel del inventarier, hemgjorda förståss och i lämplig storlek: bord och fyra små trevliga stolar som farfar tillverkat, en byrå, ett gammalt hörnskåp med målade blommor, ett par pallar, de nättaste trasmattor på golvet, specialvävda för lekstugan av mor och s.k. trådgardiner för de tre små fönstren. Skåpet innehöll servis och annat husgeråd. *fortsättning på sidan 10*

Vittnet hann ikapp honom vid Mellins krog. Elias hade i brådskan tappat hästtacket och skäppan till släden, som vittnet hade i sitt förvar. Andra som förvarade järn i sjöboden var gamle lektor Walanger och gamle tullför-valtare Tillroth.

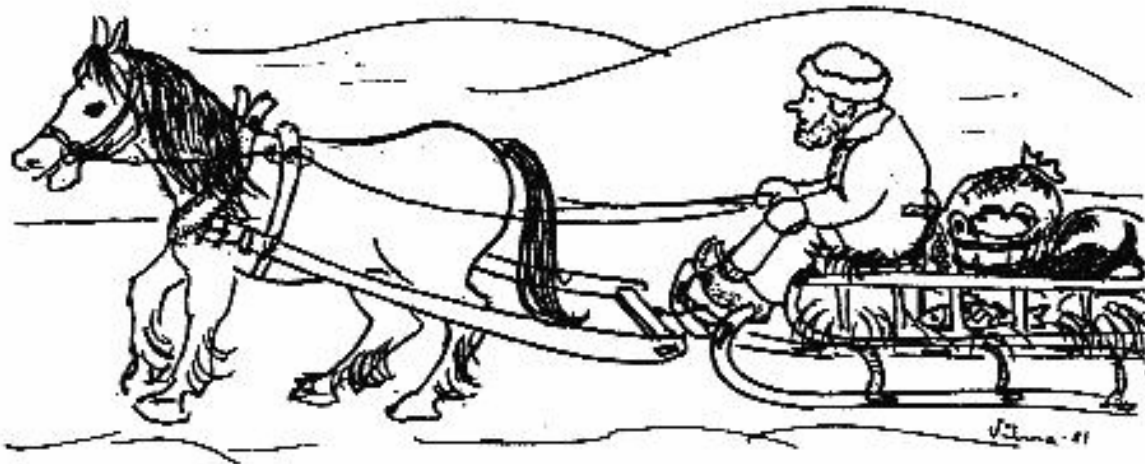
Tre stänger bultjärn hade bortkommit vid samma tid, värda 13 skillingar och 4 runstycken. En arbetare hade 8 sk. i dagslön den här tiden för t.ex. tröskning.

Billström vittnar: Efter ungefär sex efter middagen hade han på begäran av Elias kört till Mellins krog samt efter en del förtäring därstädes hade de gått in till staden till Edins samt åter till Mellins där de igen supit några supar brännvin och där hade Elias längre fram på natten velat köra med vittnets häst för ro skull. Billström vägrade, men Elias hade tagit lös hästen och börjat köra. Vittnet följde med sittande bakpå släden. Det

knif med kopparsko på slidan. (Den får vi senare höra mer om).

Hustru Sara Mellin vittnar: Att klockan sju bemalte afton hade Billström och Elias kom-mit körande från Gådeå, då hade Elias varit av *dryckvaror öfverlastad* och även hos vitt-net förtärt en hel sup och därpå kört in till staden, återvänt och förtärt en halv sup brännvin. De åkte bort, men kom tillbaka klockan nio och Elias ville åter ut att köra med Billströms häst, men denne hade vägrat. Vittnet hade stängt förstugudörren samt gått och lagt sig. Sedan hörde hon buller utanför fönstret och rop om hjälp och *tag fast tjuven!*

Då hade hennes man stigit upp och gått ut och sett Hagström, som haft en järnstång samt Elias mössa och ett hästtacke och skäppan hos sig. En *knif* hade Elias denna afton visat henne och velat att hon skulle den väl

bar iväg in på hospitalsgården. Elias gick in och kom strax ut igen och körde nedför åt sjöboden. Vittnet hade väntat någon stund i förstukvisten och sett honom komma körande genom porten varest Hagström mött dem och frågat var de varit, men när Hagström *anhållit* stängen hade vittnet fallit av och Elias skyndat sig undan till Mellins krog, där Hagström funnit honom och efter en stund hade vittnet i Gådeåstaden mött Elias, som frågat efter Hagström och vid hemkomsten hade hästen och släden varit på gården, men hästtacket och skäppan var borta. Samma kväll hade vittnet sett i Gådeå på vägen en

förvara, ty hans penningar och 2 sk. som han lånat av Billström hade blivit förtärda.

Märta Jonsdotter vittnar och har ytterligare något att tillföra. På natten hade Elias kommit och bultat på dörren till hospitalet och vittnet släppte in honom.... utan ett ord hade han tagit nyckeln till sjöboden från spiken vid dörren, sedan återkom han och lade nyckeln på muren och gick ut igen och ville att vittnet ej skulle stänga dötten. Hagström kom då och frågade efter nyckeln och omtalte om tjuvarna..... Elias var ofta överlastad av brännvinsdrickande.

fortsättning nästa sida

Gästgivar Wikström i Åland vittnade och sade att han den 23 december krävt Elias för någon fordran, men Elias hade inga pengar, men lovade att ge något järn i stället i avbetalning.

Stina Persdotter vittnar att hon sett Elias hos Mellins. Han var drucken. Hon hade gått till staden och på vinsbron hörde hon rop om tjuvar. 14 dagar före jul hade hon sett hur Elias burit något långt och vidlyftigt med några bönder från Holmstens vedlider liksom tågvirke och det var i hennes förklåde inlin-dat. Hustru Mellin tillade att hon sett Elias bära något främ vedlidret och burit ett häst-täcke och bundit på sin släde. Tågvirket var av ungefär 1 tums tjocklek och några famnars längd. Efter ett förtroligt samtal hade Elias fått 8 sk. silvermynt av Jon Jonsson.

Ofta var det så många mål före i räyyen att tinget kunde pågå i en hel vecka och den 16 april finns åter några vittnen som har saker att andraga mot Elias Andersson.

Besökaren tullaren Erik Vedin från Veda vittnar: Nyss före jul när några Gudmundråbor rest utur staden ifrån tullen och Vedin en stund efteråt fått höra buller på landsvägen utanför Hospitalet samt gått ditåt närmare, hade Jan Isaksson ropat på Vedin och sagt att Elias velat överfalla dem med kniven. Vid det tillfället hade Vedin inte sett någon kniv. De hade dagen därpå gått in på Mellins krog varest de fortsatt trätorna och varunder Elias givit Jan Isaksson ett svårt hugg åt ansiktet så att svullnad därefter synts samt varit ärnad att fullfölja slagsmålet men blivit hindrad av hustru Mellin och flera närvarande. Därefter hade de gått ut men när Jan Isaksson någon stund efteråt ville gå ut hade hustru Mellin varnat honom för Elias. Han kunde vara i försåt för honom och när Jan Isaksson kommit ner på vägen och skulle fortsätta resan hade Elias givit honom en hård örfil så att han fallit över ända samt därpå hade Elias springande skyndat sig därifrån åt vägen mot hospitalet och sedan Jan Isaksson rest bort hade han återkommit till Mellins och då hade hustru Mellin skällt ut honom för hans beteende.

Jan Jansson vittnar: att förleden månad för en månad sedan efter Paulsmäss hade Elias under tiden vid tvenne särskilte resor varit åt staden, budit vittnet att få köpa tågvirke av honom, men vittnet hade ej velat köpa och således hade Jan Jansson ej något tågvirke.

Vittesmålen upplästes och föregående vittnen förhördes, men på tillfrågan nekade Elias att han på vägen givit Jan Jansson någon örfil varefter parterna enades att i morgon sig åter infinna, då ifrågavarande järn bör tillstådes skaffas.

Resolverades.

Elias Andersson måste betala 1 lisspund 18 marker stångjärn till Anders Jonsson och Erik Larsson i Bondsjö. Järnet var taget av tull-skrivare Hagström och 2 lisspund 12 marker bultjärn av Tillroth. det värderades till 1 Rdlr 32 sk.

Elias Andersson övertygad dessutom om fylleri och sabbatsbrott, slagsmål och vägafridsbrott samt tjuvnad, han måtte lag umgälla.

Handelsman Lindström sade att åtskilligt tåg-virke hade försvunnit från fartygen i Här-nösand. Elias Andersson borde rannsakas även av rådstugurätten i Härnösand.

Bötessumman för Elias del blev 13 Rdlr 16 sk. Detta är lika med 54 dagsförtjänster á 8 skillingar.

Margareta Grafström

Stugan var förstås befolkad med dockor. För övrigt var inredningen enkel. Jag minns att vårstädningen snabbt var avklarad. Ut med möblerna på gården, tvätta fönstren och skura trägolvet med såpa. Det var roligt att sedan pynta med blommor inomhus och med granris framför trappan. Minna minnen är från 1920-talet, men ritualen var nog ungefär densamma tidigare år. Vi imiterade vuxenlivet som barn gör.

När jag, yngsta av systrarna, kom i lekåldern hade lekstugan funnits i åtskilliga år, den hade till och med hunnit bli flyttad till vårt nya hem i samma by. Lekstugor var inte så vanliga i trakten, så barnen i byn var mycket intresse-rade av vår lekstuga. Så roligt vi hade ! Även gamla katten "Nippa" trivdes där, hon sov ibland i min fina röda docksäng. Under några år hade vi en get på gården. "Sprätta" hade som getter plägar, smak för det mesta. En dag hade hon hittat lekstugans dörr öppen. Döm om vår förskräckelse när endast små gardin-stumpar fanns kvar för fönstren ! Sprätta hade ätit upp gardinerna. Lekstugan stod kvar till 1934. Efter vår mors

död flyttade vi från trakten, huset såldes och lekstugan hamnade hos en granne.

Märtha Hall mindes, januari 2002.

fortsättning från sidan 4

Under 1860-talet ökade efterfrågan på sågade trävaror på världsmarknaden. Centrum för den expanderande, norrländska, sågverksindustrin låg i Sundsvallsdistriktet. Kul-men nåddes 1890 med 42 ångsågar. I Härnösands- och Örnsköldsviksdistriktet fanns samma år 44 respektive 11 ångsågar. Industrin var mycket arbetskraftskrävande och drog till sig folk från skilda delar av Sverige och Finland. Många säsongsanställda blev bofasta vid verken och bildade familj. Karakteristiskt för dessa tidiga samhällen är att de bestod av unga, barnrika familjer. Åldringar var relativt få.

Sågverksetableringar innebar befolknings-explosion för de berörda församlingarna. I t.ex. Skön med bl. a. *fortsättning på nästa sida*

Kubikenborgs, Mons och Heffners sågverk vid Sundsvalls stadsgräns, ökade folkmängden mella 1860-1890 från knappt 2000 till nära 12000. I dessa nybildade samhällen hade vars och ens ursprungsstatus ingen större betydelse. "Det man var, det var man i kraft av sig själv, inte i kraft av sin släkt eller dess historia, besutten eller obesutten. Här placerades men inte in i en struktur av jordägande och släktskapsförhållanden. Det var de per-sonliga egenskaperna som var de relevanta för sågverksägaren. Det var individens arbets-förmåga som anställningen grundade sig på, möjligen också en bedömning av individens skötsamhet, men absolut inte en bedömning av individens börd. Det sociala ursprunget var inte heller något som räknades i kontakten mellan grannar och arbetskamrater" (sid 174).

Givetvis är mycket specifikt inom en familj och varje individ är en individ. Men i sågverkssamhällena uppstod vissa livsbetingelser, mönster och normer, som blev allmängiltiga för detta nya samhällsbyggande som sådant. Många, som har förfäder bland denna tids norrländska sågverksarbetare - oberoende av till vilket verk de hörde - har i denna bok mycket att hämta. Några kapitelrubriker får exemplifiera delar av innehållet: *Skötsamma och sedliga arbetare, Fästa sig vid verket, Familjeboende, Arbete för pengar, Ojämna inkomster under året. Kvinnors lönearbete och företagande, Alla skulle ha mat, Lägga upp förråd, Textilier för kropp och boende, Relationer till grannar, Bostäder i sågverksarbetarkaserner, Att dela plats, Årstiderna vid verket, Sågpipans rytm, Verksfolk och lönearbetare, Möten i brädgård och såghus, Samhällsordning instiftad av Gud, I glansen av verkets ägare, Oresonliga inspektorer och dumdryga förmän.*

Sammantaget ges en informativ beskrivning av hur Arbetarbefolkningen tog plats i och inrättade sina liv inom sågverksamhället, som helt saknade traditionell förankring i bygden. Levnadsvillkoren var nya, men en

företeelse som alla bar med sig och som var allmänt vedertagen, var den rådande samhällsordning-en. Denna var instiftad av Gud och ifrågasattes aldrig under uppbyggnadskedet. Sågverksägarens omtanke betvivlades heller aldrig. Bara man var skötsam och arbetsam gick allt väl. Sågverksägaren kände också sitt ansvar gentemot de anställda, som han dess-utom var beroende av. Lojaliteten var ömsesidig och patriarkalismen en självklarhet.

Livet äger rum är en akademisk avhandling i etnologi, med ett intresseväckande omslag av Mellerstedts Reklam, Sundsvall. Även för icke fackkunniga, t.ex släktforskare och lokal- och allmänhistoriker, är det en lättläst bok. Här belyses och återskapas särarten och livsvillkoren i miljöer, som inte längre kan beses, knappast ens kan anas och oftast är helt utplånade.

Förutom källredovisningen med ett omfattande arkivmaterial, finns en utförlig redovisning över tryckt litteratur, som kan lånas via de flesta bibliotek.

Barbro Andersson

Efterlysning

Vore tacksam få följande efterlysning införd. Har någon i Ångermanland träffat på löjtnanten Nils Andersson född 17/2 1784 i Stugun (Z)? Enligt hfl flyttade han 1828 från Stugun, okänt vart. Vid boupptäckningen efter fadern 1835 antecknades han som bosatt i Ångermanland. 1847 är han dopvitne i Stugun utan att vara skriven där. **Robert Fresk, Hästhagsvägen 1, 831 43 Östersund.**

E-post: rfresk@svd.bip.net

Mvh Robert Fresk

Till Minne

FREDRIK PIERRE

Min vän och släktforskar kamrat Fredrik Pierre har avlidit i en ålder av 94 år. Han var född i Husum och där han blev kvar hela sin yrkesverksamma tid, 52 år hos Mo och Domsjö AB. 1923 gifte han sig med Hildur Nilsson ifrån Örnköldsvik.

Fredrik var en mycket aktiv man, han engagerade sig fackligt, var ordförande i Salf i Husum i 20 år och han var med och bildade MHF, Motormännens Helnykterhetsförbund i Grundsunda och även här engagerad som ordförande i 22 år.

När han blev änkeman 1976 flyttade han hit till Härnösand och började släktforska. Jag hade det stora nöjet att träffa Fredrik i början på 80-talet. En allt igenom hjälpsam och

trevlig bekantskap. Det blev dock först på 90-talet som vår vänskap fördjupades.

Varje dag kom han förbi mitt hem och plockade upp mig för vidare transport till Arkivet och veckorna avslutades på fredagarna efter min skogs promenad med hundarna hemma hos honom med kaffe och god kaka.

Jag kan fortfarande se oss sittande vid köksbordet med massor med papper runt oss, diskuterande eventuella lösningar och infallsvinklar på våra problem.

Tyvärr så är inget trevligt beständigt utan i början på 1999 packade Fredrik sina väskor och sitt bohag för att bosätta sig längre söderut och närmare sin dotter, saknaden blev stor.

Agneta Olofsson

nya spännande möjligheter...

Släktforska i originalen
via Internet

www.genline.se

Välkommen till "vårt nya rum"

Vilket nya rum undrar ni kanske ?

Jo sedan vårt 10-års jubileum på Sambiblioteket fick vi i "present", ett rum högst uppe på Sambiblioteket.

Det kanske inte är så mycket, men det är i alla fall ett första halmstrå till en egen lokal.

Vad finns i rummet ?

Ja, två gamla rullfilmsläsare (som tillhör biblioteket men vi får låna dessa om vi skulle känna behov av detta).

Dessutom finns en av släktforskarförenings största skatter, i alla fall anser jag det.

Här finns alla de medlemstidningar som vi byter med föreningar runt om i landet.

Här följer den listan på de medlemstidningar vi hittills har fört in i arkivförteckningen¹. Längre fram kommer listan att kompletteras så vi ser vilka nummer som finns, till detta ber jag att få återkomma.

¹ Vid Slutundersökningen upptäcktes ytterliggare en hög med tidningar därför måste listan kompletteras. Björns anm.

Namn Distrikt/ev data tidningar

ALIR-runor.	Söderhamn
Anropet.	Stockholm
AN-Siktet.	Folkare Släktforskarförening
Arosiana.	Västerås
Boden-Anor.	Boden o Överluleå
Daum-Katta.	Dialekt,Ortnamns arkivet <i>Umeå</i>
Diskulogen.	Data.disgen
Dis-Nytt.	Data Disgen Norrland
Geneklang/OS-nytt.	Ovansiljans släktforskarförening Gästrikland
GF-aktuellt.	Riket
Gällivarebygden.	Gällivare
JLS-Nytt.	Jämtlands.län
Kalixforskarnytt.	Kalixbygden
KGF-Nytt.	Kronobergs.län
Lyckselebygden.	Lycksele
MGF-Nytt.	Sundsvall

fortsätt.nästa sida

Medlemsblad för.	Örnsköldsvik
PLF-Nytt.	Oskarshamn
RojsRamsele.	Junsele o Sollefteå
Släkten.	Södra Västerbotten
Släktträdet.	Norra Värmland
Stamträdet.	Sandviken
Sukutiteto.	Finland
Strödda Annotationer.	Släktforskare i Örebro.län
Sällskapet S.F.	Fagersta släktforskarförening
Södertäljepro-banden.	Södertälje släktforskarförening
Runslingan.	Släktforskare i Uppland
Värmlands anor.	Värmlands.län
Västgötogenealogen.	Västgöta Genealogiska förening
Ådalingen.	Kramfors
Åsbo Släktblad.	Åsbo härad (Skåne)
Ätt o bygd.	Piteå
ÖGF-bladet.	Östgöta Genealogiska förening
Tjocka Släkten.	Lappmarken
Angeläget.	Släktforskarförbundet

Vad är nu nyttan med alla dessa tidningar ?

Jo, som alla släktforskare vet så kanske man har anor som ligger utanför Härnösands landsarkivets domäner.

Därför kan det vara bra att se vilka föreningar som har material för just det området.

När listan blir klar, förhoppningsvis till höstnumret, så skall den medlem som så önskar, få låna tidningar ur den här samlingen.

Bara vi i styrelsen på en lista får registrera låntagarens namn och vilken tidning som önskar lånas.

Fortfarande finns det lite utrymme kvar i rummet.

Kom gärna med förslag vad vi skall ha där.

Dessutom när du besöker Sambiblioteket nästa gång, komma gärna och besök vårt lilla rum !

Björn Thunberg

In memorium Fredrik Antonius Pierre 1907-2002

För drygt en 1 ½ månad sedan avled Fredrik Pierre, en av våra äldsta medlemmar. Han var med från starten 1991, men hans forskning går längre tillbaka än så.

Han föddes 1907 30 augusti i ett arbetarhem i Husum ett litet samhälle strax utanför Örn-sköldsvik i Ångermanland

Han var fjärde barnet i en skara av fem. Tidigt faderslös tog han och äldre brodern Erik över många sysslor i hemmet.

När Erik utvandrade till Nordamerika 1927 blev Fredrik ensam man i familjen. 1932 gifte han sig med Hildur född Nilsson och blev trogen Husum där han så småningom blev arbetsledare vid Husums fabriker.

Några år senare föddes dottern Britt. Hon blev Fredriks enda barn.

1972 pensionerades Fredrik från Husums fabriker. Han ägnade en stor del av sin fritid åt släktforskning.

Han började med sin fädernesläkt som han efter mycket slit kunde följa ner till 1489 i den s.k. Stugusläkten, en av Jämtlands största släkter.

1976 blev Fredrik änklings och bara några år senare flyttade han till Härnösand där han bosatte sig på Skeppar Karlsgränd 10c där han snabbt blev allas vår "farbror Fredrik".

Om inget oförutsätt inträffade fanns Fredrik vid sitt stambord på Landsarkivet i Härnösand klockan 08:30

Han fortsatte forskningen på sin mors sida och sin hustrus släkt.

Han gjorde en ättingsverksutredning över släkten Pierre, alla ättlingar till stalldrängen Per Andersson Pierre.

Han gjorde också en släktutredning åt Härnösands nuvarande kommunalråd, Ingvar Wiklund.

Han var också en stor hjälp för mig och min mor när vi började släktforska. Han gav oss tre råd

- Tålmod
- Leta bland faddrarna om ni är osäker på släktskap
- Lyssna, och se tecknen dina förfäder vill bli hittade, men kanske när de själva vill.

Fredriks sista arbete var att göra ett släktträd på sina barnbarns fars släkt.

Detta höll Fredrik på med fram till 1999, då krafterna började svikta.

Han flyttade då, (kanske något ovilligt) ner till Ramnäs där dottern Britt bodde för att bara för något år sedan flytta till Ljusne där han avled.

Fredrik brukade för det mesta hitta de svar han sökt men när det gällde hans mmfmf smeden Jonas Damström gick han bet, här finns ett olöst mysterium för framtidens forskare.

För mig är inte farbror Fredrik borta, varje gång jag ser "hans plats" på landsarkivet i Härnösand är han påtagligt närvarande.

Björn Thunberg

Antavla se sidan 16.

Antavla för Fredrik Antonius Pierre

<p>Erik Alfred Pierre f. 1866 15/11 Graninge bruk Graninge (Y) d. 1921 15/11</p> <p>Örnsköldsvik (Y) Sågverksarbetare Husum Grundsunda g. 1898 30/8</p>	<p>2</p>	<p>4</p>	<p>Per Andersson Pierre f. 1797 29/11 Fanbyn, Sundsjö (Z) d. 1869 16/4 Graninge bruk, Graninge (Y) Stalldräng Graninge bruk Graninge</p> <p>g. 1826 9/4</p>	<p>8</p>	<p>Anders Hoström 16 f. 1755 27/11 Lövsta, Sundsjö (Z) d. 1839 5/7 Fanbyn, Sundsjö (Z) Korpral Fanbyn, Sundsjö</p>
					<p>Gunilla Mikaelsondotter 17 f. 1768 24/6 Fanbyn, Sundsjö (Z) d. 1854 21/11 Fanbyn, Sundsjö (Z) Fanbyn, Sundsjö</p>
<p>Fredrik Antonius Pierre f. 1907 30/8 Husum Grundsunda (Y) d. 2002 14/1</p> <p>Ljusne (X) Arbetsledare Husum Grundsunda</p>	<p>1</p>	<p>5</p>	<p>Anders Persson Bergström f. 1803 29/11 Böle, Fors (Z) d. 1861 19/11 Böle, Fors (Z) Torpåre Böle, Fors</p> <p>g. 1830 14/10</p>	<p>10</p>	<p>Per Lundahl 20 f. 1764 5/4 Böle, Fors (Z) d. 1840 18/6 Böle, Fors (Z) Dragon Böle, Fors</p>
					<p>Ingeborg Andersdotter 21 f. 1762 0/.. Näset, Ragunda (Z) d. 1820 18/11 Böle, Fors (Z) Böle, Fors</p>
<p>Maria Fredrika Lindgren f. 1875 11/5 Gallsätter Skog (Y) d. 1966 16/12</p> <p>Karlstad (S)</p> <p>Husum Grundsunda g. 1898 30/8</p>	<p>3</p>	<p>6</p>	<p>Nils Fredrik Lindgren f. 1805 6/4 Ledingeå, Helgum (Y) d. 1869 15/5 Gallsätter, Skog (Y) Garvare Gallsätter, Skog</p> <p>g. 1831 .. /11</p>	<p>12</p>	<p>Erik Lindgren 24 f. 1744 14/6 Hyttringe, Glanshammar (T) d. 1816 30/3 Skönsvik, Skön (Y) Bruksinspektör Skönsvik, Skön</p>
					<p>Margareta Christina Evert 25 f. 1765 9/6 Gävle (X) d. 1843 14/12 Prästgården, Håsjö (Z) Skönsvik, Skön</p>
<p>Karolina Ezilda Zerelia Edstedt f. 1841 9/12 Näs Vibygerå (Y) d. 1921 9/11 Gallsätter Skog (Y)</p> <p>Gallsätter Skog</p>	<p>7</p>	<p>7</p>	<p>Carl Anton Edstedt f. 1812 19/12 Umeå stadsförsamling (AC) d. 1881 2/3 Körning, Nordingrå (Y) Garvaremästare, Skog</p> <p>g. 1839 11/6</p>	<p>14</p>	<p>Johannes Zackrisson Edstedt 28 f. 1774 7/10 Ström, Umeå Landsförs. (AC) d. 1848 9/1 Umeå stadsförsamling (AC) Umeå stadsförsamling</p>
					<p>Maria Margareta Damström 29 f. 1784 2/2 Lidefors bruk, Nysund (T) d. 1858 4/2 Umeå stadsförsamling (AC) Umeå stadsförsamling</p>
<p>Maria Fornander f. 1819 29/3 Måsen, Fjärås (N) d. 1896 21/3 Gallsätter, Skog (Y) Näs, Vibygerå</p>	<p>15</p>	<p>11</p>	<p>Ingrid Märta Olofsdotter f. 1806 19/10 Boda, Liden (Y) d. 1868 7/1 Fors (Z) Boda, Liden</p>	<p>11</p>	<p>Olof Persson 22 f. 1780 20/9 Österflygge, Liden (Y) d. 1840 29/6 Boda, Liden (Y) Bonde Boda, Liden</p>
					<p>Ingjal Matsdotter 23 f. 1778 31/1 Boda, Liden (Y) d. 1815 22/1 Boda, Liden (Y) Boda, Liden</p>
<p>Maria Fornander f. 1819 29/3 Måsen, Fjärås (N) d. 1896 21/3 Gallsätter, Skog (Y) Näs, Vibygerå</p>	<p>15</p>	<p>13</p>	<p>Magdalena Eriksdotter f. 1804 5/4 Grössjö, Bjärträ (Y) d. 1875 29/11 Gallsätter, Skog (Y) Gallsätter, Skog</p>	<p>13</p>	<p>Erik Persson 26 f. 1767 20/7 Gallsätter, Skog (Y) d. 1814 26/12 Grössjö, Bjärträ (Y) Torpåre Grössjö, Bjärträ</p>
					<p>Anna Maja Persdotter 27 f. 1773 18/12 Nyland, Skog (Y) d. 1838 28/10 Grössjö, Bjärträ (Y) Grössjö, Bjärträ</p>
<p>Maria Fornander f. 1819 29/3 Måsen, Fjärås (N) d. 1896 21/3 Gallsätter, Skog (Y) Näs, Vibygerå</p>	<p>15</p>	<p>9</p>	<p>Kristina Eriksdotter f. 1802 22/5 Tavnäs, Sundsjö (Z) d. 1847 13/11 Graninge bruk, Ganinge (Y) Graninge bruk, Graninge</p>	<p>9</p>	<p>Erik Persson 18 f. 1761 26/9 Utby, Revsund (Z) d. 1837 2/8 Tavnäs, Sundsjö (Z) Bonde Tavnäs, Sundsjö</p>
					<p>Karin Nilsson 19 f. 1762 17/8 Tavnäs, Sundsjö (Z) d. 1846 22/9 Tavnäs, Sundsjö (Z) Tavnäs, Sundsjö</p>

Alltsedan reformationen infördes i vårt land har man med beklämning kunnat konstatera en tilltagande slapphet i allmänhetens intresse för att bistå myndigheterna vid uppspårandet och tillintetgörande av häxor.

Under en nyligen företagen resa i Danmark erfor jag hur effektivt man där söker bekämpa häxplågan. För kort tid sedan brände man t.ex. en hel mängd häxor i Malmö och nu är stadens häkte återigen fullt med häxor, som de ambitiösa malmöborna spårat upp och angivit. Allt under det man i Sverige undan för undan förslöas och

demonstrativt visar sin likgiltighet mot den tilltagande häxplågan.

Att visa nonchalans inför häxornas framfart är att visa nonchalans också för den heliga skrift, där det bl.a. står: "En trollkvinna skall du icke låta leva" (2. Mos. 22:18) och "När någon, man eller kvinna, befattar sig med andebe-svärjelse eller spådom skall denne straffas med döden.; man skall stena honom, blod-skuld låder vid honom" (3. Mos. 20:27).

Det är varje kristen människas plikt att medverka till att buden i den heliga skrift respekteras. Det är också av betydelse att prästerna

NY KARTA ÖVER NORDEN

VENEDIG, 1555

Den för sina katolska sympatiers skull landsflyktige svenske ärkebiskopen Olaus Magnus har här i Venedig givit ut bl.a. en karta över de nordiska länderna, benämnd "Charta Marina". Som vi ser av denna intar det långsträckta Sverige tillsammans med Finland en dominerande plats omkring Östersjön. Olaus Magnus föddes i Linköping 1490, studerade där och kom omsider till tyska universitetet, där han vistades under 7 år. Efter hemkomsten blev han först kyrkoherde i Stockholm och under 1522 domprost i Strängnäs. Omkring 1530 uppstod mellan Olaus Magnus och Gustav Vasa en brytning, som ledde till att han fick lämna Sverige och sedan dess har han vistats företrädevis i Italien.

B Föreningspost

Avs:

Härnösands
Släktforskareförening
Agneta Olofsson
Kastellgatan 26
871 60 Härnösand

Härnösands Släktforskare

**har haft årsmöte den 5 mars i Mitt-nordensalen på landsarkivet.
C:a 35 intresserade mötte upp.**

Ny som styrelseledamot är Örjan Öberg som ersätter Thord Bylund, vilken numera gör en stor del av sin insats i släktforskningens tjänst i Skåne. Thord Bylund och Margareta Graf-ström valdes båda till hedersledamöter i föreningen på grund av sina utomordentliga insatser. Tyvärr var endast Margareta närvarande.

Efter årsmötet talade Ulf Lundström om Buresläkten och sambandet mellan Ångermanland och Västerbotten. Han började med att beskriva ett arbete med att förteckna folk i socknarna runt om i Skellefteå från äldsta tid.

Det är ett arbete som tack vare professor Lars-Erik Edlund blivit ett EU-projekt och där ursprungsmaterialet finns i skattelängder från Gustaf Vasas tid, i jordeböcker, mantalslängder, domböcker, militära rullor och kyrkböcker.

Ett jättearbete, som är gjort socken för socken i större utsträckning i Ångermanland tack vare trägna släktforskare som Teo och Per Sundin, Sigge Sjödin, Agneta Olofsson,

Folke Åsén, Thord Bylund med flera. På grund av socknarnas storlek och gårdarnas utspridda läge, är ett sådant arbete svårare att genomföra i Västerbotten.

Angående Buresläkten finns ett stort material, dock inte alltid helt trovärdigt. Präst- och lantmäteriyrkena är väl representerade inom denna släkt. Härnösand drog till sig folk genom sitt gymnasium (från 1650, det enda norr om Gävle under lång tid).

Kommunikationerna från Västerbotten söderut gick mest båtledes, "sörköreriet" var förbehållet ångermanlänningarna och deras grannar söderut.

Bureättlingar har flyttat i båda riktningarna, både från och till Ångermanland. Johan Bure har gjort den mest felfria släktrönikan om Bure-släkten fram till 1600-talets början.

Som tack för sin framställning fick Lundström mottaga Margareta Grafströms trevliga bok om gästgivaren med mera Christoffer Hansson Bure i Helgum, Säbrå.

